

Psihosocialni dejavniki, ki varujejo mladostnike pred uporabo konoplje

Dr. Eva Stergar, prof. dr. Metoda Dodič Fikfak, doc. dr. Rok Blagus
12. Nacionalna konferenca ob mesecu preprečevanja zasvojenosti,
Radenci, 6. 11. 2018

Tri vrste uporabe konoplje

- **kot industrijska rastlina**
- **v medicinske namene**
- **za zadevanje – nesprejemljivost izraza “rekreativna uporaba”**

Razsežnosti uporabe konoplje za zadevanje

- Najbolj razširjena, dostopna in uporabljana prepovedana PAS
- 2016 svet: 192,2 milijona (4 %!) uporabnikov, starih 15–64 let, v zadnjih 12 mesecih
- 2015 ESPAD mladostniki
  - 16 % 1x+ v vsem življenju
  - 7% 1x+ v zadnjih 30 dneh

Mladostniki so zelo ranljivi za škodljive učinke delovanja konoplje na telesno, duševno in socialno razsežnost zdravja.

Kateri psihosocialni dejavniki jih varujejo pred uporabo konoplje?

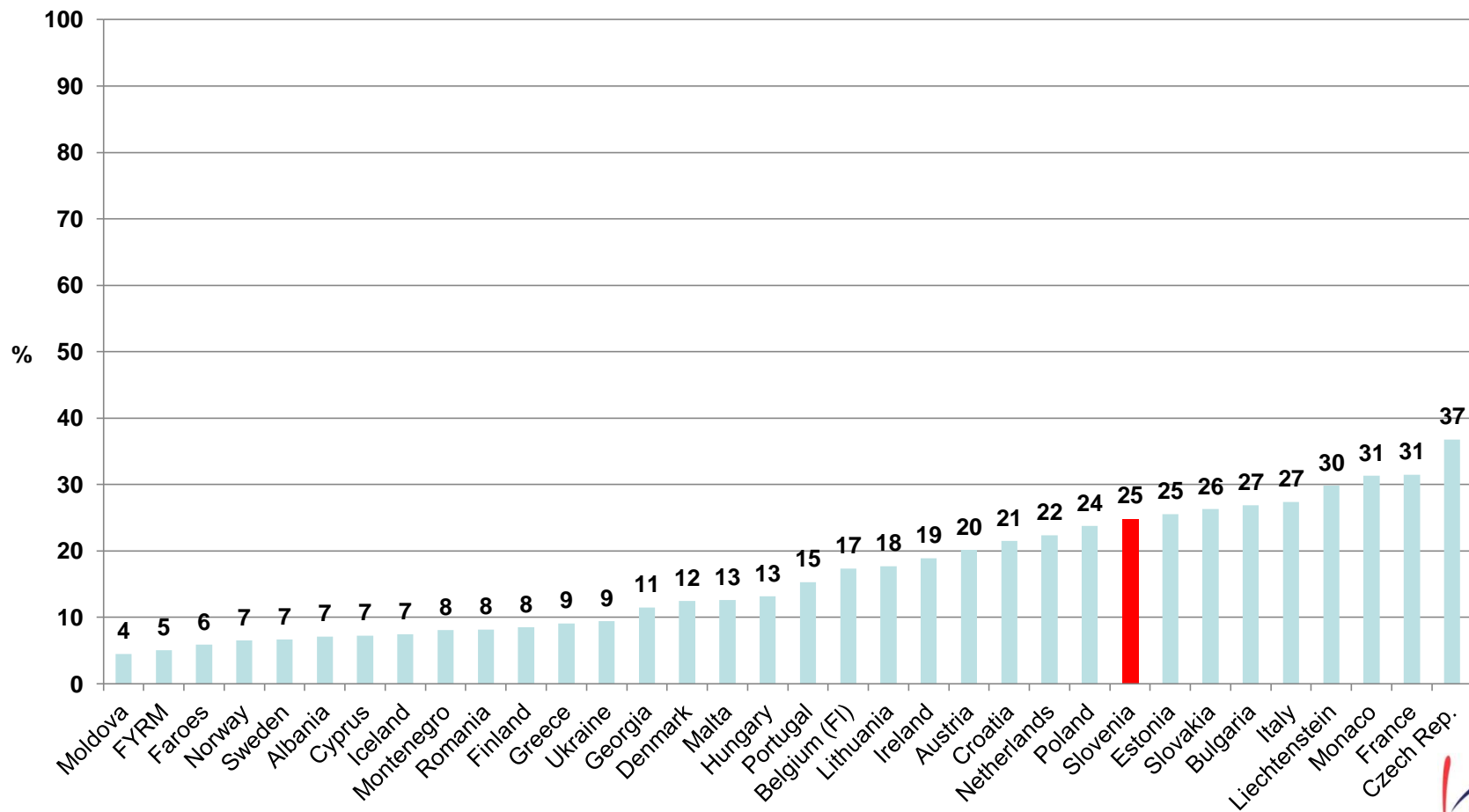

Raziskava ESPAD

- 1995 6x
- Ciljna starostna skupina
- Slučajno vzorčenje razredov
- Vprašalnik
- Protokol za izvedbo raziskave
- Postopek zbiranja podatkov
- Čas zbiranja podatkov
- Skupna baza podatkov

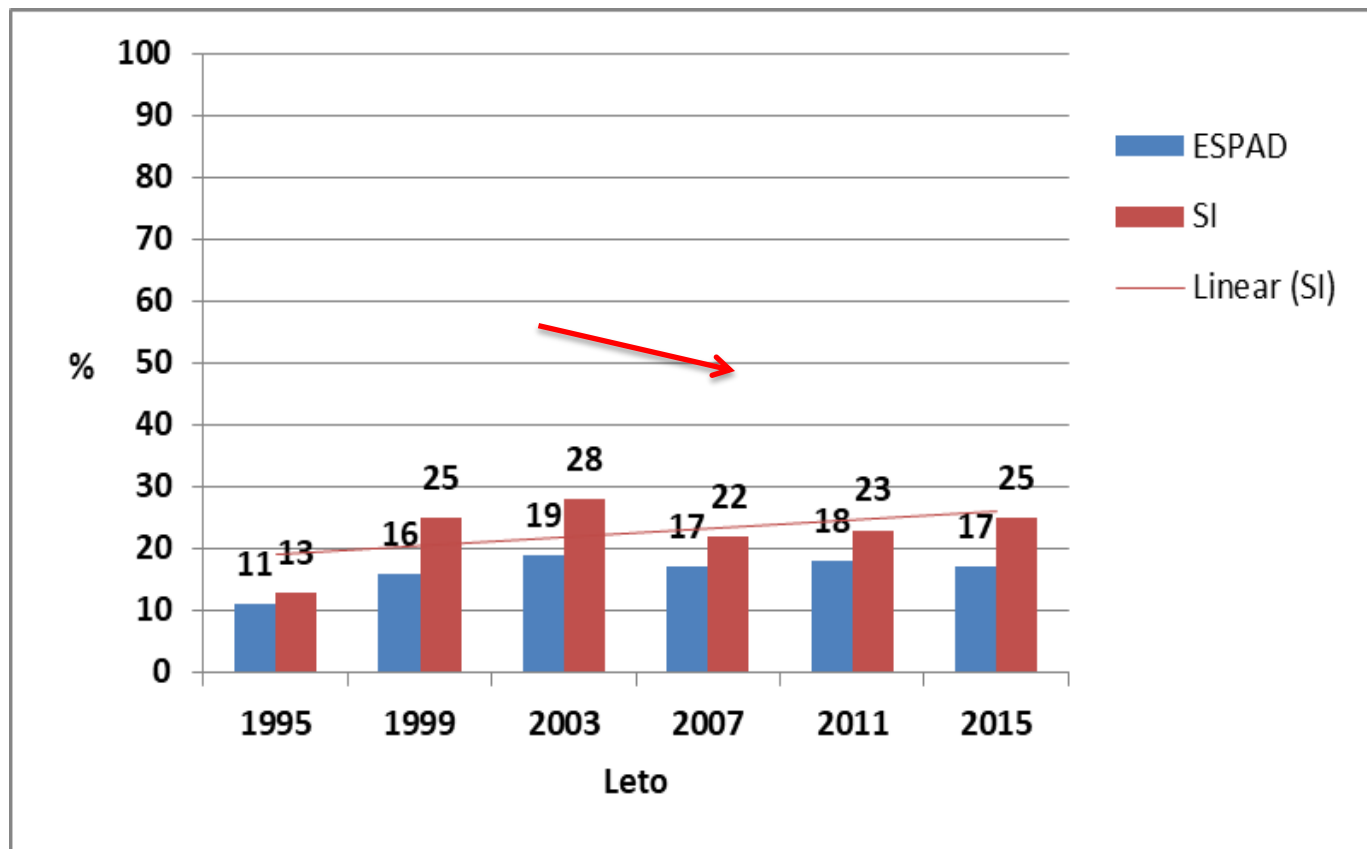
Uporaba konoplje 1x+ v življenju; ESPAD 2015

Uporaba konoplje 1995–2015,

všolani 15- do 16- letniki, Slovenija, povprečje ESPAD

Vir: ESPAD

2003

2007

RAZLIKA V UPORABI

2003 + 2007

VŽ UPORABA

NEUPORABNIKI

UPORABNIKI

UNIVARIATNI MODELI

KONČNI MODEL

Rezultati

- **5870 anketirancev (rojenih 1987 oz. 1991; 51 % M)**

Vir: Seacost Youth Services

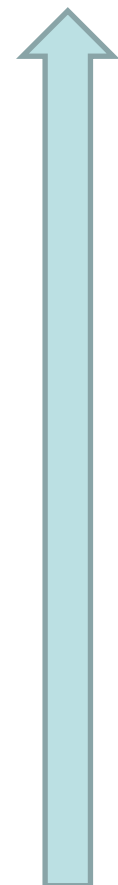
Posamezne značilnosti neuporabnikov konoplje

- Ne kadijo ($V = 0,60$) in ne pijejo ($V = 0,38$)
- Ne igrajo na igralne avtomate ($V = 0,13$)
- Prepričani o škodljivosti ($V = 0,44$)
- Konoplja nedostopna ($V = 0,46$)
- Prijatelji ne uporabljajo ($V = 0,48$)
- Večerov ne preživljajo v diskih ($V = 0,35$)
- Starši vedo, kje so v soboto ($V = 0,29$)
- Boljši šolski uspeh ($V = 0,23$)
- Zadovoljni z odnosi z očetom ($V = 0,16$) in mamo ($V = 0,16$)
- Manj depresivni (M-W U-test $p < 0,0001$)

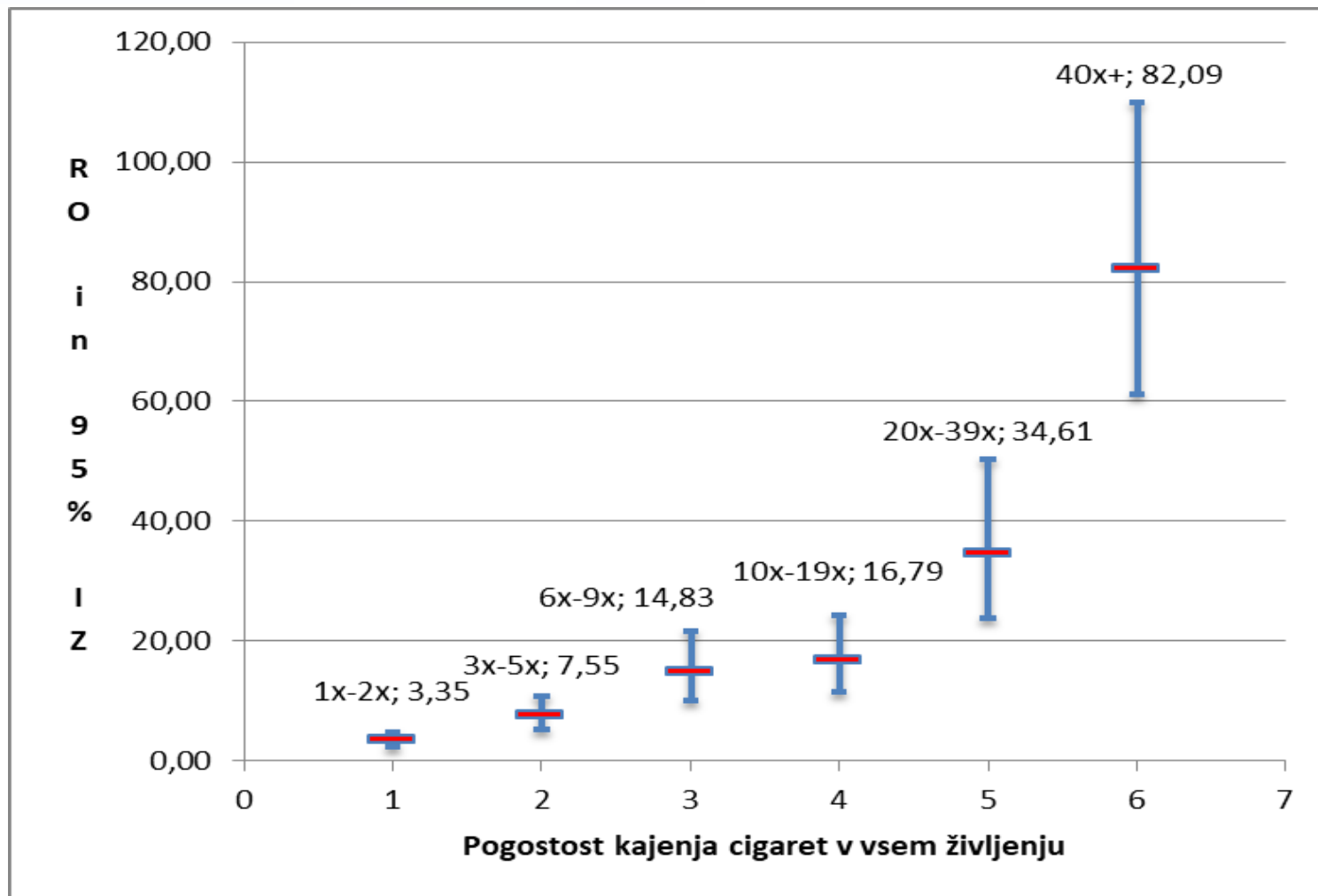

Razlike 2003–2007

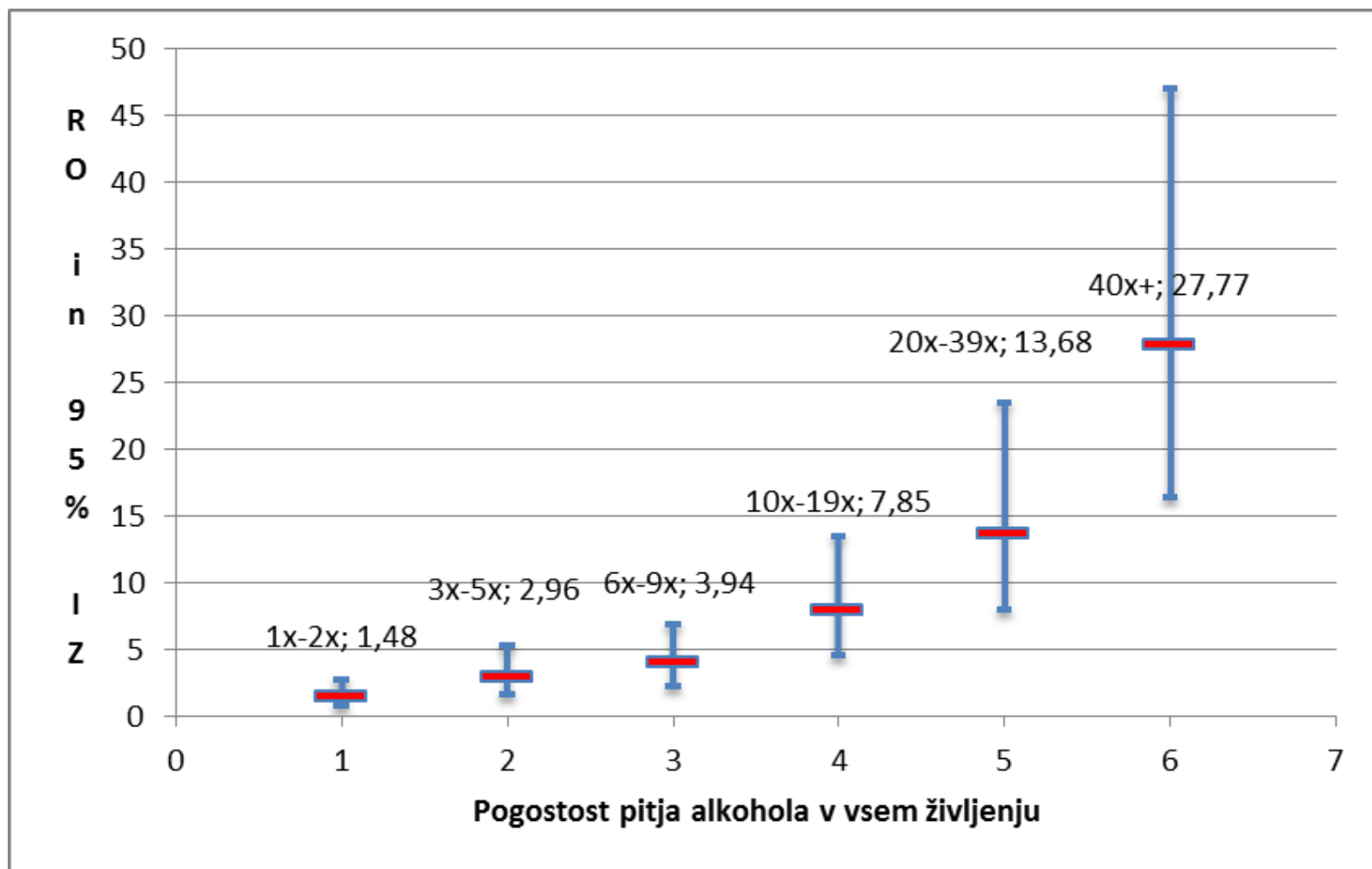
- Uporaba interneta ($V = 0,33$)
- Pitje alkoholnih pijač 6x ali pogosteje ($V = 0,11$)
- Nedostopnost konoplje ($V = 0,15$)
- Tveganje zaradi uporabe konoplje ($V = 0,15$)
- Neuporaba konoplje med prijatelji ($V = 0,17$)
- Šolski uspeh ($V = 0,16$)

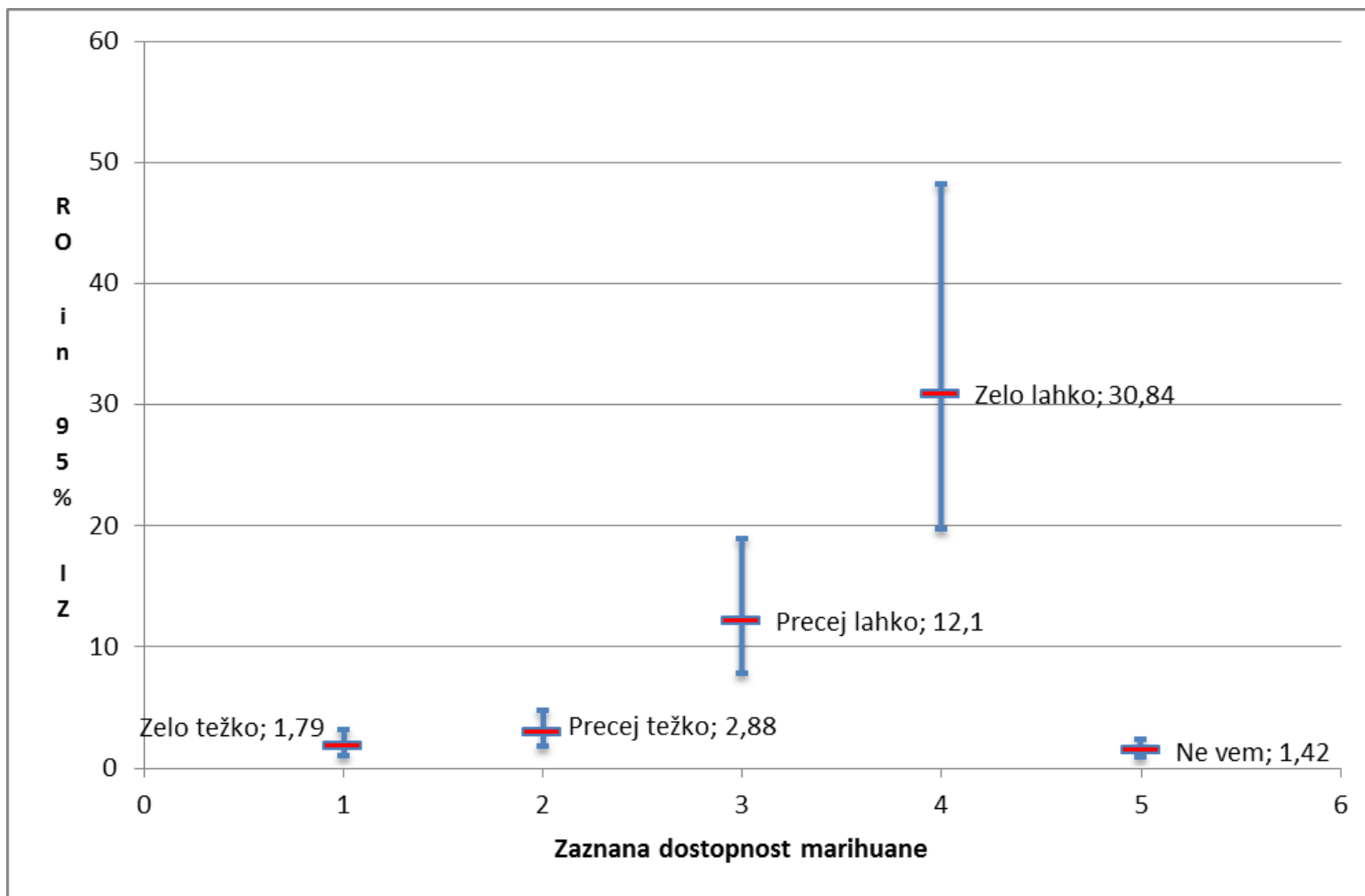
Obeti za uporabo konoplje glede na pogostost kajenja cigaret v VŽ

Obeti za uporabo konoplje glede na pogostost pitja alkohola v VŽ

Obeti za uporabo konoplje glede na zaznano dostopnost le-te

Končni model

$$\text{Logit } P = \beta_0 + x_1\beta_1 + x_2\beta_2 + x_3\beta_3 \dots + x_{13}\beta_{13} + e$$

Spremenljivka	Ime spremenljivke	Št. kategorij
X_1	Depresivnost – CESD	
X_2	Spol	2
X_3	Premožnost družine	7
X_4	Nadzor staršev	4
X_5	Tveganje – poskus marihuane	5
X_6	Tveganje - priložnostno marihuana	5
X_7	Tveganje – redno marihuana	5
X_8	Kajenje cigaret – VŽ	7
X_9	Št. cigaret – 30 dni	7
X_{10}	Pitje alkohola – VŽ	7
X_{11}	Prijatelji kadijo marihuano	5
X_{12}	Sorojenci kadijo marihuano	3
X_{13}	Dostopnost	6

Uporaba konoplje v VŽ - multivariatni model

	RO	95-odstotni IZ	p-vrednost
Depresivnosti – CESD	0,97	0,95–1,01	0,1722
Spol			
Ženski	0,61	0,48–0,77	< 0,0001
Premožnost družine			
Precej bolj	0,84	0,32–2,26	0,7417
Bolj	1,05	0,43–2,57	0,9073
Približno enako	0,89	0,37–2,14	0,8060
Manj	0,85	0,34–2,12	0,7347
Precej manj	0,95	0,30–2,93	0,9308
Mnogo manj	0,35	0,08–1,51	0,1585
Starši vedo, kje v soboto			
Precej pogosto	1,17	0,93–1,48	0,1737
Včasih	1,50	1,11–2,04	0,0079
Ponavadi ne	1,83	1,15–2,94	0,0106
Tveganje zaradi poskusa marih.			
Rahlo	0,47	0,36–0,64	< 0,0001
Zmerno	0,33	0,23–0,48	< 0,0001
Veliko	0,19	0,12–0,29	< 0,0001
Ne vem	0,38	0,18–0,77	0,0071
Tveganje – priložnostno marihuana			
Rahlo	0,78	0,53–1,16	0,2198
Zmerno	0,48	0,31–0,76	0,0013
Veliko	0,49	0,30–0,89	0,0073
Ne vem	0,28	0,12–0,64	0,0023
Tveganje – redno marihuana			
Rahlo	1,90	0,97–3,72	0,0600
Zmerno	2,09	1,08–4,01	0,0265
Veliko	2,11	1,09–4,07	0,0254
Ne vem	3,48	1,43–8,47	0,0058
Kajenje cigaret – vse življenje			
1-krat do 2-krat	3,12	2,08–4,69	< 0,0001
3-krat do 5-krat	4,73	3,02–7,40	< 0,0001
6-krat do 9-krat	8,17	5,06–13,19	< 0,0001
10-krat do 19-krat	7,27	4,51–11,75	< 0,0001
20-krat do 39-krat	10,55	6,48–17,20	< 0,0001
40-krat +	11,55	7,39–18,05	< 0,0001

Št. cigaret – zadnjih 30 dni			
< 1/teden	1,76	1,23–2,52	0,0018
< 1/dan	2,12	1,40–3,22	0,0004
1 do 5/dan	3,36	2,32–4,87	< 0,0001
6 do 10/dan	5,34	3,45–8,28	< 0,0001
11 do 20/dan	7,30	4,45–11,99	< 0,0001
21 +/dan	3,47	1,67–7,19	0,0008
Pitje alkohola – vse življenje			
1-krat do 2-krat	1,57	0,66–3,74	0,3049
3-krat do 5-krat	2,79	1,25–6,24	0,0121
6-krat do 9-krat	2,51	1,13–5,58	0,0229
10-krat do 19-krat	3,26	1,52–7,03	0,0024
20-krat do 39-krat	3,74	1,74–8,04	0,0007
40-krat +	3,96	1,88–8,35	0,0003
Prijatelji kadijo marih.			
Malo	2,54	1,88–3,45	< 0,0001
Nekaj	6,21	4,49–8,61	< 0,0001
Večina	10,89	6,87–17,28	< 0,0001
Vsi	16,06	4,15–62,16	< 0,0001
Sorojenci kadijo marih.			
Ne	0,51	0,34–0,76	0,0007
Ne vem	0,82	0,44–1,53	0,5405
Nimam	0,48	0,31–0,74	0,0007
Dostopnost marihuane			
Zelo težko	1,64	0,80–3,36	0,1695
Precej težko	2,08	1,09–3,99	0,0255
Precej lahko	3,61	1,99–6,57	< 0,0001
Zelo lahko	4,57	2,51–8,33	< 0,0001
Ne vem	0,99	0,51–1,94	0,9880

Varovalno delujejo

- **Ženski spol**
- **Neuporaba konoplje med sorojenci in prijatelji**
- **Prepričanja o tveganjih, povezanih z uporabo konoplje**
- **Neuporaba tobaka, alkoholnih pijač**
- **Zaznan nadzor staršev**
- **Zaznana nedostopnost konoplje**

Zaključki 1./2

- Od odmerka odvisen učinek
- Uvrstitev spremenljivk v zvezi z **zaznano dostopnostjo in prepričanji o tveganju** zaradi uporabe konoplje
- Upoštevanje **interakcije** med časom anketiranja in proučevano pojasnjevalno spremenljivko

Zaključki 2./2

- **Model lahko uporabimo:**
  - kot osnovo za na dokazih utemeljeno načrtovanje preventivnih programov
  - **pri presoji učinkov legalizacije konoplje za zadevanje na mladino**
- **Mladina, ki ni vključena v izobraževanje – ocena 5 % – mora biti deležna posebne skrbi**

Hvala

